

ВІДГУК

офіційного опонента про дисертацію

Івасишин Маріанни Романівни

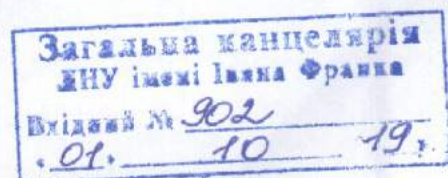
**"Мультимодальність англомовного коміксу:
лінгвальний і екстралінгвальний виміри",**

подану на здобуття наукового ступеня кандидата філологічних наук
зі спеціальності 10.02.04 – германські мови

Рецензована наукова праця присвячена дослідженню мультимодальності англомовного коміксу як візуально-графічного тексту. Робота написана з урахуванням основних положень теорії комунікації, дискурсознавства, прагматики, лінгвосеміотики та графічної лінгвістики.

Сучасний світ вже давно став мультимодальною сутністю, яка поєднує вербальні та невербальні ознаки, що дає змогу швидко оцінювати інформацію та сприяє її запам'ятовуванню. Використання сучасних технологій у передачі інформації зростає, оскільки інструменти для створення, збереження та передачі повідомлення стають доступнішими, а їхня варіативність збільшується. Тому пропонуване дослідження Івасишин Маріанни Романівни має безперечну актуальність та практичну цінність для лінгвістів.

Актуальність теми дисертації зумовлена загальною спрямованістю лінгвістичних студій на встановлення зв'язку між мисленнєво-мовленнєвою діяльністю людини та екстралінгвальним контекстом, необхідністю осмислення і аналізу мовних і позамовних явищ в антропоцентричній парадигмі, де графічно-візуальні тексти коміксу здатні пояснити механізми впливу масової культури на сучасне англомовне суспільство завдяки притаманним їм засобам мультимодальності. Крім того, багатогранність мультимодальних засобів у процесі комунікації та багатоаспектність їхнього функціонування в текстовому просторі зумовлює необхідність комплексного аналізу їхнього прояву та виявлення головних аспектів уживання вербальних та невербальних елементів в англомовному коміксі.

Цілком логічною з науково-дослідницької точки зору ми вважаємо мету дослідження, яка полягає у виявленні мовних та позамовних засобів мультимодальності в англomовному коміксі як візуально-графічному тексті. Конкретно окреслені завдання, що органічно випливають з поставленої мети, були успішно виконані, що дає можливість говорити про особистий внесок дисертантки.

Дисертація відзначається надійною методологічною базою, що надає достовірності висновкам, забезпечує об'єктивність результатів дослідження з урахуванням достатнього обсягу фактичного та ілюстративного матеріалу, який аналізується в роботі (15137 мультимодальних фрагментів, відібраних з 29 англomовних коміксів про війну та супергероя). Шляхом використання цілого комплексу методів авторці дисертації вдалося дослідити різні аспекти феномена мультимодальності англomовного коміксу. У дослідженні вдало застосовано методикy системного аналізу візуально-графічного коміксу-тексту, яка ґрунтується на поетапному залученні методологічних засад лінгвокультурологічного, лінгвосеміотичного та прагманаратологічного наукових підходів.

Очевидною є наукова новизна дослідження, яка полягає у визначенні особливостей візуально-вербальної архітекtonіки англomовних коміксів про супергероя та війну. Інноваційним є різнобічний і багатоаспектний аналіз повної та часткової мультимодальності щодо взаємодії вербальних та невербальних компонентів. Новим є дослідження функціонування екстралінгвальних засобів вираження мультимодальності та окреслення засад мультимодальності англomовного коміксу як чинника формування смислу у візуально-графічному тексті.

Незаперечним є теоретичне значення наукової розвідки та практична цінність одержаних результатів дослідження, зумовлена його внеском у лінгвістику тексту, теорію лексичної семантики, лінгвосеміотику, прагманаратологію. Результати дослідження можна використати в курсах із когнітивної лінгвістики, комунікативної лінгвістики дискурсології та прагмастилістики англійської мови.

Логічною є структура роботи. Дисертація складається зі вступу, трьох розділів із висновками, загальних висновків та додатків. Загальний обсяг дисертації – 404 сторінки, обсяг основного тексту – 173 сторінки. Список використаних джерел містить 291 позицію, з них список джерел ілюстративного характеру – 29 англomовних коміксів. Варто зазначити, що додатки з фрагментами коміксів, обсяг яких складає 187 сторінок, вдало доповнюють основні положення роботи та роблять їх наочними для сприйняття.

У першому розділі “Теоретичні засади дослідження мультимодальності” проаналізовано та узагальнено ключові теоретичні підходи до вивчення поняття мультимодальності в тексті, визначено рівні мультимодальності та складники мультимодального тексту, встановлено формальні ознаки англomовного коміксу, з’ясовано особливості його змісту, функціонування, текстові характеристики.

У другому розділі “Методологія та методика дослідження англomовного коміксу” окреслюється методологія дослідження та обґрунтовується вибір загальнонаукових та лінгвістичних методів.

У третьому розділі “Англomовний комікс: лінгвальні та екстралінгвальні характеристики” проаналізовано вербально-невербальну архітектуру англomовного коміксу, висвітлено відношення вербального/візуального корелята та референта, а також ідентифіковано просторово-часову орієнтацію за допомогою дейктичних маркерів. З’ясовано, що невербальний канал комунікації в англomовному коміксі як візуально-графічному тексті відіграє значну роль і представлений такими екстралінгвальними засобами, як шрифтова гарнітура, колір та графічний знак.

У висновках дисертації підводяться підсумки проведеного дослідження, презентуються найважливіші результати, які обґрунтовують актуальність, новизну, теоретичне та практичне значення, формулюються перспективи подальших наукових пошуків.

Окремої уваги заслуговує матеріал дослідження, адже він цікавий для лінгвістів не лише мультимодальною, а й національно-культурною специфікою. Пропонована робота вибудовує підґрунтя для подальших розвідок та міжкультурних досліджень, що будуть враховувати як вербальні, так і невербальні аспекти репрезентації інформації. Отримані результати дають змогу актуалізувати національно-культурний аспект англomовного коміксу й проаналізувати його з точки зору репрезентації національної ідентичності.

Усе викладене вище дозволяє кваліфікувати кандидатську дисертацію, що розглядається, як серйозну багатопланову працю, яка відповідає сучасному рівню наукових знань та викликам комунікативно-дискурсивних досліджень. Підкреслюючи безперечну актуальність обраної теми, новизну й обґрунтованість висновків, сформульованих у роботі, та належний науковий і методологічний рівень її виконання, слід все ж таки зробити декілька зауважень та зазначити питання, що потребують додаткового висвітлення або пояснення:

1. Композиційна будова дисертації, що рецензується, є логічною, хоча і небездоганно збалансованою: перший і третій розділи є приблизно пропорційними за обсягом (60 і 79 сторінок), а другий майже в чотири рази менший – 16 сторінок. Крім того, вважаємо надмірною деталізацію першого розділу (п.1.1 – 1.10) та певних підрозділів третього розділу (п. 3.3.1-3.3.7), які за обсягом складають 1-2 сторінки. На нашу думку, варто було б вирівняти ці структурні елементи за розміром та зробити їх більш пропорційними.

2. У першому розділі представлено добре опрацьовану наукову літературу з досліджуваної проблематики, однак, на нашу думку, робота дещо перевантажена посиланнями, що надає розділу ознак деякої реферативності. Бажано було б більш категоричного висловлювання власною думки дисертантки.

3. У дослідженні використано терміни “мультимодальність” та “полікодовість” (с.24 - 27, 30 – 34 та ін.), авторка оперує також термінами “полімодальний текст” (с. 36) – “мультимодальний текст” (с.37) – “полікодовий

текст” (с.31.) Виникає питання: чи вбачає вона між ними різницю, чи інтерпретує як абсолютні синоніми? З наведених у тексті дисертації теоретико-методологічних пояснень незрозумілим є співвідношення між термінами “полікодовий текст” (с.31) та “полікодове повідомлення” (с.25), “мультимодальний текст” (с.37) та “мультимодальна комунікація”(с.25, 27, 80) у площині гіперо-гіпонімічних зв’язків.

4. У висновках, додатках та діаграмі знайшли відображення кількісні підрахунки “Засобів мультимодальності” в проаналізованих фрагментах англійських коміксів: шрифтова гарнітура – 59,5%, колір – 10,2%, фоносемантичний канал – 9,5%, дейктичні оператори – 10,6% . Поясніть, будь ласка, чому не були підраховані і включені до цього переліку експресивні засоби та вербально-пиктографічні форми, детально проаналізовані разом з наведеними вище в третьому розділі дисертації (п.3.3).

До технічних зауваг віднесемо відсутність нумерації додатків у змісті. У тексті роботи трапляються також поодинокі мовностилістичні та технічні недогляди та друкарські похибки.

Висловлені зауваження та побажання мають дискусійний характер, не стосуються основного змісту дисертації і не знижують загальної високої оцінки проведеного дослідження, яке відзначається безперечною актуальністю, аргументативністю основних положень, містить цікавий ілюстративний матеріал та виконано на належному науковому та теоретичному рівні. Навпаки, вони мають послужити авторці в її майбутній творчій діяльності, оскільки ця праця окреслює широкі перспективи подальшого дослідження.

В опублікованих за результатами дослідження шести одноосібних публікаціях, з яких п’ять наукових статей опубліковані у фахових виданнях України, одна стаття – в іноземному науковому виданні, повно висвітлено основні положення дисертації.

Зміст автореферату засвідчує належний науковий рівень дослідження та є ідентичним основним положенням дисертації.

На підставі детального ознайомлення з текстом дисертації та авторефератом, який відбиває її основні положення, вважаємо, що дисертаційне дослідження "Мультиmodalність англomовного коміксу: лінгвальний і екстралінгвальний виміри" є оригінальним завершеним дослідженням, яке за змістом та оформленням відповідає вимогам "Порядку присудження наукових ступенів", затвердженому постановою КМУ № 567 від 24.07.2013 року (зі змінами, внесеними згідно з Постановами КМУ № 656 від 19.08.2015 року та № 1159 від 30.12.2015 року), а її авторка – Івасишин Маріанна Романівна – заслуговує на присудження їй наукового ступеня кандидата філологічних наук зі спеціальності 10.02.04 – германські мови.

Офіційний опонент -
кандидат філологічних наук, професор,
професор кафедри теорії та практики
перекладу з англійської мови
Запорізького національного університету

О.Л.Клименко

ВЧЕНИЙ СЕКРЕТАР
Запорізький національний
університет

О.А. Кроченко